MAGYAR KÜLÜGYI INTÉZET

MKIElemzés

Az amerikai félidős választások politikai következményei

DR. MÉSZÁROS TAMÁS
DR. CSIZMAZIA GÁBOR

MKIElemzés

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:
© Magyar Külügyi Intézet, 2026.

Kiadó székhelye:
1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Felelős kiadó:
dr. Feledy Botond, vezérigazgató

Felelős szerkesztő:
Dr. Rácz András,
kutatási és tudományos ügyekért felelős vezérigazgató-helyettes

Szerző(k):
Dr. Mészáros Tamás
Dr. Csizmazia Gábor

Lektorálta:
Vass Ágnes

ISSN 2063-9244
https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2026.28

KE-2026/28

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az Intézet weboldalán.

A borítókép forrása: shutterstock.com

2026. november 18.

Dr. Mészáros Tamás, vezető kutató, MKI
Dr. Csizmazia Gábor, vezető kutató, MKI

Az amerikai félidős választások politikai következményei

Az Egyesült Államok félidős választásán a Demokrata Párt stabil többségbe került a szövetségi kongresszus mindkét házában, tehát a 100 tagból álló Szenátusban és a 435 tagú Képviselőházban. Ez sajátos, bár az amerikai politikai életben nem ismeretlen helyzetet eredményez, ahol a szövetségi állam működésének fenntartása felett heves alkufolyamat indulhat a törvényhozás és az elnök között.

Az elnök törvényhozás feletti vétójoga, valamint tág külpolitikai jogkörei miatt a kongresszusi erőviszonyok átrendeződése önmagában nem feltétlenül okoz majd közvetlen változást az amerikai külpolitikában. Ugyanakkor a kongresszus költségvetési és kinevezési jogkörein keresztül képes lesz folyamatosan nyomást gyakorolni a kormányra, Donald Trump elnök pedig az ország kormányozhatóságának fenntartása végett egyezkedni kényszerül majd a Demokrata Párttal. Ezen egyezkedés keretében egyebek mellett a kereskedelempolitikai de-eszkaláció és Ukrajna támogatásának fokozása is napirendre kerülhet. Jelen elemzés a félidős választás fontosabb bel- és külpolitikai következményeit mutatja be.

A választás belpolitikai vetületei

Kongresszusi erőviszonyok

A Demokrata Párt a 435 fős képviselőházban legalább 257, a 100 fős szenátusban legalább 56 mandátummal[1] bír majd a 120. kongresszus hivatalos megalakulásától kezdve, azaz 2027. január 3-tól.

1 A demokrata kaukuszban résztvevő két független szenátorral együtt.

A szenátorválasztásokon az összes, előzetesen szorosnak vélt államban[2] a demokrata jelöltek nyertek, több, az elmúlt évtizedekben stabilan republikánus államban is áttörést értek el: Kansasban 1932 óta, Texasban 1988 óta először szerezték meg a posztot. Mivel a szenátorokat hat évre választják, az erős demokrata eredmény a következő elnöki ciklus erőviszonyaira is hatással lesz.

A képviselőházban még hét mandátum sorsa nem dőlt el hivatalosan, egyes becslések szerint a demokrata frakció mérete még két fővel emelkedhet. Ez – a szenátusi helyzethez hasonlóan – felülmúlja a demokraták legoptimistább előzetes becsléseit is. A képviselőházi jelöltekre leadott voksoknak a demokraták 56,2 százalékát, a republikánusok 42,3 százalékát szerezték meg. Két évvel ezelőtt a kormánypárt 2,6 százalékpontos győzelmet aratott, ehhez képest tehát 16,5 százalékos eltolódásról van szó. Az elnök pártja a modern félidős választásokon átlagosan 7,5 pontot veszít támogatottságából két év alatt, azaz kiugró negatív fordulatról lehet beszélni. A demokraták legutóbb 1974-ben értek el ennél magasabb szavazatarányt a képviselőházban, akkor a Watergate-ügy következtében 57,5 százalékon végeztek (a Republikánus Párt a II. világháború óta egyszer sem végzett 56 százalék felett).

Választói magatartás

Az amerikai demokrácia minőségével kapcsolatos aggályok túlzónak bizonyultak. A választás tisztaságát szavatoló intézményes biztosítékok működtek, a legfőbb féket és ellensúlyt pedig a választói magatartás jelentette. Az egyértelmű eredmény fényében az esetleges kisebb rendellenességekkel kapcsolatos jogi és politikai viták jelentősége minimálisra csökken. Donald Trump is azonnal elfogadta az eredményt és gratulált a demokratáknak sikeres kampányukhoz.

2 Az idei szenátusi csatatérállamok jellemzően korábbi republikánus bástyák voltak: Iowa, Kansas, Maine, Ohio, Texas és Alaszka. Demokrata párti győzelem született Dél-Karolinában is, ahol a felmérések előzetesen szűk, de relatíve biztos republikánus győzelmet valószínűsítettek: itt a nyáron elhunyt Lindsey Graham szenátor húga, Darline Graham indult a székért, de alulmaradt Annie Andrews demokrata jelölttel szemben. Szintén nagy meglepetést okozott Mississippi állam, ahol nagyon szoros eredménnyel nyert Scott Colom demokrata jelölt.

Ugyan a szövetségi igazságügyi minisztérium több államban is jogi eljárást indított a választás lebonyolításával kapcsolatban, ezek nem voltak érdemi hatással a voksolásra. Az illetékes szövetségi bíróságok elutasították a Trump-kormány által kifogásolt levélszavazatok összeszámlálásának megakadályozását, és a legfelsőbb bíróság a kormány beadványa ellenére nem volt hajlandó beavatkozni a jogvitába.[3] Ugyanakkor a választás előtti pártos körzet-átrajzolások *(gerrymandering)* növelték a választási rendszer egyenlőtlenségeit, és ezáltal számos államban mérsékelni tudták a demokrata többség arányát. Texasban például a demokraták 52,6 százalékos szavazatarány mellett 14 képviselői helyet szereztek, míg a republikánusok 46,9 százalékkal 24-et.

Donald Trump 2024-es elnökválasztási győzelmében kiemelt szerepet játszott, hogy a korábbiaknál jobban szerepelt a latin-amerikai gyökerű és a fekete választók körében, a *Pew Research Center* adatai szerint előbbiek 48, utóbbiak 15 százaléka voksolt rá, szemben a 2020-as 36, illetve 8 százalékkal. Hasonlóan sikeres volt Trump a fiatal férfiak megszólítása terén, a 18–29 évesek között 39 százalékot szerzett, ami a Republikánus Párttól erős eredménynek számított.[4]

Ehhez képest a 2026-os félidős választás visszarendeződést hozott. A CNN, az NBC és a New York Times *exit poll*jai szerint[5] a latinók szavazatainak mintegy kétharmadát, a feketék 90 százalékát, a fiatal felnőttek mintegy háromnegyedét a demokraták kapták. A republikánusok a párt táborának gerincét adó demográfiai csoportok körében is vesztettek népszerűségükből, a felsőfokú végzettséggel nem rendelkező fehérek körében 64-ről 60 százalékra mérséklődött

3 Chung, Andrew, „US Supreme Court rejects Trump, lets California count all ballots", *Reuters,* 2026. november 2., https://www.reuters.com/world/trump-administration-takes-california-ballot-fight-supreme-court-2026-11-02/.

4 Hannah Hartis és tsai., „Behind Trump's 2024 Victory, a More Racially and Ethnically Diverse Voter Coalition", *Pew Research Center,* 2025. június 26., https://www.pewresearch.org/politics/2025/06/26/behind-trumps-2024-victory-a-more-racially-and-ethnically-diverse-voter-coalition/.

5 „How Americans Voted in 2026", *The New York Times,* 2026. november 7., https://www.nytimes.com/interactive/2026/elections/voter-trends-national.html. „2026 Exit Polls", *NBC News,* 2026. november 4., https://www.nbcnews.com/politics/2026-elections/exit-polls.
Ariel Edwards-Levy és tsai., „Women, young voters and independents: See where Democrats made inroads with voters, according to data", *CNN,* 2026. november 4., https://edition.cnn.com/2026/11/03/politics/exit-polls-2026-midterms-vis.

a párt szavazataránya, vélhetően a benzin- és dízelárak, valamint az inflációhoz köthető gyenge mozgósítási képessége miatt; míg a diplomás fehérek körében tovább nőt a demokraták előnye. Az *exit poll*ok megerősítették azon előzetes elemzéseket és felméréseket, amelyek szerint a gazdasági helyzettel kapcsolatos elégedetlenség, az iráni háború és a vámemelések népszerűtlensége motiválta leginkább a választókat, különösen a bizonytalanokat.

A részvétel a korábbi félidős választásokhoz viszonyítva kifejezetten magas, 49 százalékos volt, 1914 óta csak egyszer, 2018-ban (Donald Trump első ciklusa alatt) volt hasonlóan magas az arány. Ez ahogy 2018-ban, úgy most is a Demokrata Pártnak kedvezett, mivel a relatíve magas részvétel mögött a kormánnyal és az elnökkel szemben elégedetlen választók hatékony mozgósítása állt.[6]

Obstrukció és elnöki vétó

A Demokrata Párt stabil többsége ellenére alacsony az esélye a törvényhozási munka fokozódásának. A kongresszusban elfogadott törvények száma évtizedek óta folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, és az elmúlt két ciklus során mélypontra ért: 1987 és 2009 között átlagosan 440 jogszabályt fogadott el a kongresszus a választás napjáig, ezzel szemben a jelenlegi, 119. kongresszus alig 121-et. Ennél csak az ezt megelőző, 118. kongresszus (2023–2025) alkotott kevesebb törvényt, 106-ot, beleértve a pusztán ceremoniális jogszabályokat is.[7]

A jelenség fő oka a politikai megosztottság erősödése és a szenátusi obstrukció *(filibuster)* egyre gyakoribb alkalmazása. Utóbbi lehetővé teszi a törvényhozási folyamat megakasztását bármelyik szenátor számára, amit csak 60 vokssal lehet feloldani. A szűk szenátusi többségek

6 Lydia Sidhom, Luis Melgar és Laura Beveridge, „Historic voter turnout powered Democrats' blue wave", *The Washington Post,* 2026. november 7., https://www.washingtonpost.com/politics/2026/11/07/historic-voter-turnout-powered-democrats-blue-wave/.

7 Drew Desilver, „So Far, the 119th Congress Is Among the Least Productive of the Past 40 Years", *Pew Research Center,* 2026. október 15., https://www.pewresearch.org/short-reads/2026/10/15/so-far-the-119th-congress-is-among-the-least-productive-of-the-past-40-years/.

fényében az obstrukció meghaladása egyre ritkább, a 2020-as években még az előző évtizedhez képest is markánsan csökkent a kompromisszumok tere. A demokraták 56 fős többsége mellett könnyebbé válhat a mérsékelt republikánusok támogatásának elnyerése bizonyos, tágabb társadalmi támogatottságot élvező kérdésekben, azonban ennek vélhetően kevés gyakorlati jelentősége lenne.

A 120. kongresszus munkájára nézve még fontosabb tényező, hogy az elnök vétójoggal rendelkezik a kongresszus által elfogadott törvényekkel szemben. A vétót kétharmados többséggel lehet felülírni, ez az alsóházban 290, a felsőházban 67 voksot jelent. A Republikánus Pártban a történelmi vereség fényében várhatóan a következő két évben gyengülni fog a frakciófegyelem és az elnökhöz való lojalitás, de 30 képviselő és tizenegy szenátor átpártolására minimális az esély. Donald Trump elnök már jelezte, hogy addig fogja alkalmazni vétójogát, ameddig a demokraták nem hajlandók alkukat kötni vele.[8]

Donald Trump már a republikánus kongresszusi többség mellett is főként elnöki rendeletekre támaszkodott kormányzása során. Második ciklusának 21 hónapja alatt 292 rendeletet bocsátott ki. Ez 12 hónapos átlagban 167 rendeletnek felel meg, ami a második világháború óta példátlan ütem: ez az érték legutóbb Harry Truman alatt volt három számjegyű, míg a Ronald Reagan és Joe Biden elnöksége közötti időszakban 30–48 között mozgott az éves rendeletszám.[9]

Trump magatartásában az obstrukció mellett az is szerepet játszott, hogy a republikánusok eleve szűk többséggel vették át a képviselőházat a 2024-es választások után: a jelenlegi ciklus során három és nyolc mandátum között mozgott a párt mandátumtöbblete,[10] emiatt az egyes törvényjavaslatok frakción belüli letárgyalása is jelentős kihívást jelentett. Másrészt a második Trump-kormány jóval nagyobb jelentőséget tulajdonított a gyors

8 Robert Costa, „Trump says he is prepared to use „tremendous powers" if Democrats take control", *CBS News,* 2026. november 3., https://www.cbsnews.com/news/trump-midterm-election-2026-interview/.

9 Gerhard Peters és John T. Woolley, „Executive Orders", *The American Presidency Project,* hozzáférés: 2026. november 6., https://www.presidency.ucsb.edu/node/323876.

10 Az érték változására kormányzati kinevezések, halálesetek, időközi választások voltak hatással.

és határozott cselekvőképesség demonstrálásának – akár az elnöki hatalom alkotmányos kereteinek feszegetése árán is –, mint a lassú, számos politikai és procedurális akadállyal szembenéző törvényhozási munkának. A következő két évben vélhetően erősödnek ezen tendenciák.

Az elnöki jogkör feszegetése együtt járt azzal, hogy Trump rendeletei és kormányának további intézkedései ellen rendkívül sok jogi panasz indult. Jelenleg 371 peres eljárás folyik a Trump-kormánnyal szemben szövetségi bíróságokon, míg a kormány 37 pert folytat állami és helyi rendelkezések ellen.[11] A 21 hónap alatt 204 ügyben született jogerős döntés, ebből 116 esetben elutasították a keresetet, az érdemi döntések során viszont döntően a felpereseknek adtak igazat a szövetségi bíróságok: hét esetben a kormány és 79 esetben a kormány lépéseit kifogásolók javára döntöttek, míg két ügyben felemás ítélet született.[12] Ezzel szemben a legfelsőbb bíróságra jutott ügyek döntő többségében a Trump-kormánynak kedvező ítélet született, és a testület 6–3-as konzervatív többsége több ügyben jelentősen bővítette az elnök jogköreit,[13] még ha néhány kiemelt jelentőségű kérdésben, mindenekelőtt a vámkivetési jogköröket és a jegybank szerepét betöltő Federal Reserve függetlenségét illetően a Trump-kormánnyal szemben döntött is.

Bár a második Trump-kormány mind a rendeletkibocsátás üteme, mind a rendeletekkel szembeni jogi eljárások száma tekintetében kiemelkedik a történelmi elődökkel szemben, a bírósági eljárások sokasodása és a kormánnyal szemben elmarasztaló döntések arányának

11 „Trump Administration Litigation Tracker", *The Lawfare Institute,* hozzáférés: 2026. november 6., https://www.lawfaremedia.org/projects-series/trials-of-the-trump-administration/tracking-trump-administration-litigation. A szövetségi bíróságok által felvett ügyeken túl több száz további eljárás indult, illetve folyik a kormány egyes lépéseivel szemben, ezeket teljes számát a The New York Times összesítése 900-ra becsülte. Ld. Emma Schartz és tsai.: „The Trump Administration Has Been Sued More Than 750 Times. Track These Cases", *The New York Times,* 2026. szeptember 29., https://www.nytimes.com/interactive/2026/us/trump-administration-lawsuits.html.

12 Emma Schartz és tsai.: „The Trump Administration Has Been Sued More Than 750 Times".

13 Ld. Cass R. Sunstein és Philip Hamburger, „What Is the Supreme Court Doing to Presidential Power?", *The New York Times,* 2026. június 29., https://www.nytimes.com/2026/06/29/opinion/supreme-court-trump-executive-power.html.

emelkedése évtizedes jelenség,[14] ami részben a felperesek egyre inkább kifinomultabb jogi stratégiáinak következménye, részben – a gyengülő kongresszusi aktivitás mellett – a rendeleti kormányzásra való fokozott támaszkodás velejárója.

Költségvetési jogkörök

A kongresszus legfontosabb jogköre a jelen helyzetben a költségvetés feletti kontroll: mivel ez megkerülhetetlen az elnök számára, az elnök és a törvényhozás közötti vitákban a leggyakrabban a költségvetési alkufolyamat keretében érhető el átmeneti kompromisszum.

Az egyezkedés már az új kongresszus megalakulása előtt megkezdődik. A 2027-es költségvetési év október elsején megkezdődött, de máig nem fogadták el a hatályos költségvetést. A szövetségi állam működését jelenleg egy 2026 december 11-ig hatályos átmeneti felhatalmazás *(continuing resolution)* biztosítja. A szövetségi kormány diszkrecionális költési szintjét meghatározó, 12 elemből álló törvénycsomagból *(appropriation bills)* az alsóház eddig hármat fogadott el, a felsőház egyet sem. A teljes költési szintet és sarokszámokat meghatározó költségvetési határozatot *(budget resolution)* a ház alig kétfős többséggel elfogadta júliusban, de a szenátusban ez is elakadt. Ebben a helyzetben három opció áll a kongresszus előtt:

- Decemberben – a választás előtti erőviszonyok mentén – elfogadják a 2027-es költségvetést. Ennek esélye részben procedurális okokból, részben a választási eredmény fényében alacsony.
- December folyamán elfogadnak egy újabb átmeneti finanszírozási határozatot, amely néhány hónapra szinten tartja az állam finanszírozását. Ez a legvalószínűbb opció.
- Elfogadják a 2027-es költségvetés politikailag kevésbé kényes fejezeteit, míg a szövetségi állam többi területét átmeneti jelleggel finanszírozzák.

14 Libby Dimenstein, Donald L. R. Goodson és Tyler Szeto, "Major Rules in the Courts: An Empirical Study of Challenges to Federal Agencies' Major Rules", *Texas A&M Law Review* 13, 1.sz. (2025).

Ha nem születik megállapodás, teljes vagy részleges kormányzati leállás következhet, bár a demokraták ezt vélhetően el akarják kerülni. Az alkut nehezíti, hogy december 31-én életbe lépnek az állami egészségbiztosítási programokhoz, a *Medicaid*hez, valamint a *Medicare* gyógyszertámogatásához való hozzáférés szűkítését célzó rendelkezések, amelyeket még Trump adócsökkentési programja tartalmazott. A demokraták fő kampánycélja volt ezek hatályba lépésének megakadályozása.

Egy további konfliktus a bevándorlási és vámhivatal (ICE) finanszírozása körül alakulhat ki. A demokraták már korábban is a belbiztonsági minisztérium költségvetésének korlátozásával próbálták rávenni a kormányt az ICE vezetésével végrehajtott kitoloncolási razziák visszafogására, ez a kérdés továbbra is napirenden marad, és stabil demokrata többség mellett nehezebb lesz kompromisszumos megoldást találni. Emellett borítékolható, hogy vitákat okoz majd a védelmi költségvetés mértéke, ezt Donald Trump 1500 milliárd dollárra akarja emelni, de a demokrata képviselők jelentős része elutasítja ezt.

A költségvetési alkupozíció mindazonáltal kétélű kard a demokraták kezében. Egyrészt világos elvárás a tábor részéről, hogy ezt kihasználva engedményeket érjenek el a kormánnyal szemben, például az ICE magatartásváltását, az iráni katonai műveletek lezárást, a vámok csökkentését, az egészségbiztosítás finanszírozásának fenntartását illetően. Ugyanakkor a kormányzati leállások jellemzően rendkívül népszerűtlen események, amelyek gyakran a kongresszusi többségre ütnek vissza, emiatt egy ponton túl a nyomásgyakorlás is komoly politikai árat követelhet. Mivel Donald Trump számára a 2028-as voksolás már nem bír személyes téttel – bár jogi ügyeiből kifolyólag világos érdeke a republikánus győzelem –, az elnök némileg nagyobb mozgástérrel bír az alkudozásban, mint a Demokrata Párt.

A szenátus kinevezési jogkörei

A kongresszus alkupozíciójának másik kulcsfontosságú eleme, hogy a szövetségi kinevezéseket a szenátus egyszerű többségének kell jóváhagynia. Bár az eddigi erőviszonyok alkalmasak lehettek Donald Trump

jelöltjeinek jóváhagyására, ez utóbbit a demokraták több esetben lassították, illetve megakadályozták: az obstrukció eszközét a demokraták eddig is annyira sikeresen alkalmazták, hogy az elnök már 2025 novemberében e szenátusi gyakorlat eltörlését szorgalmazta, sikertelenül.

Az új erőviszonyok végképp alkalmatlanná tették a szenátust a trumpi jelöltek jóváhagyására. A probléma nem elméleti, hiszen számos nagykövet kinevezése még nem történhetett meg (akár a jelölés, akár a jóváhagyás hiányából adódóan), illetve a közeljövőben elképzelhetőek olyan forgatókönyvek is, melyekben kiemelten fontos pozíciók (védelmi miniszteri, legfelsőbb bírósági szék) üresednek meg, melyekre Trump elnök ugyan jelölhet új személyeket, ám a demokraták részben intézményi fékezés, de főleg politikai nyomásgyakorlás útján képesek lesznek hátráltatni a kinevezéseket.

Mivel a 120. kongresszus (és vele együtt a szenátusi testület) csak 2027 januárjában áll fel, elviekben lehetséges, hogy Trump elnök a még működő 119. kongresszus keretében erőlteti keresztül jelöltjeit a szenátusban. Valójában ennek gyakorlati valószínűsége csekély, ugyanis a folyamat önmagában is lassú, ráadásul olyan időszakban történne, amikor nem minden szenátor lesz mozgatható az ügy érdekében. Sőt, még ha ez utóbbi két problémán sikerülne is felülkerekedni, a demokraták a fentebb említett megfontolások mentén továbbra is akadályozhatják a folyamatot.

Szintén elméleti lehetőség az ún. *„recess appointment”,* vagyis a kongresszusi szünetben való elnök kinevezés megvalósítása, azonban a gyakorlatban ez sem működőképes megoldás, mert bár az idő-problémán felülkerekedik, a szenátus (a korábbi évek tapasztalataiból kiindulva) ellehetetleníti azzal, hogy hivatalosan nem megy szünetre.

Az amerikai sajtóban tartósan téma Pete Hegseth védelmi és a Marco Rubio külügyminiszter lemondása, ők és más kormánytagok pótlása január 3-ától kihívást jelent az eddig lojális szereplőkre támaszkodó Trump számára. Hasonló a helyzet a nagyköveti kinevezések esetében, ahol az elnökkel közeli személyes kapcsolatot ápoló politikai jelöltek jóváhagyásának esélye minimálisra csökken a következő két évben.

Távlati jelentőséggel bír majd a szövetségi bírói kinevezések alakulása. Trump első elnöksége alatt 245, második ciklusa első évében csupán 26 szövetségi bírót tudott kinevezni;[15] a következő két évben e területen patthelyzet alakulhat ki. Mivel ezek élethosszig tartó kinevezések, a republikánusok szenátusi többségének elvesztése évtizedes távlatban is hatással lesz a szövetségi bírói kar ideológiai összetételére. Hasonló kihívást jelent majd, hogy a legfelsőbb bíróság két, leginkább konzervatív tagja egyben a két legidősebb is: a 78 éves Clarence Thomas és a 76 éves Samuel Alito. A jelenlegi 6–3-as konzervatív többség fenntartása nem lesz reális, ha a következő két év során kellene dönteni utódjukról.

Szakpolitikai és pártpolitikai következmények

Várható kongresszusi preferenciák

A Demokrata Párt az elnöki vétó ellenére szakpolitikai preferenciáit megjelenítő törvényjavaslatokkal készül a következő kongresszusra. Az iráni hadművelet finanszírozásának megvonását, a vámemelések visszavonását, az egészségbiztosítás reformját, a szövetségi bevándorlási hatóságok fellépésének korlátozását, a mesterséges intelligencia fejlesztésének és alkalmazásának korlátozását célzó tervezeteket ígérte.[16] Az elnöki vétó fényében ezen javaslatok a politikai napirend alakítását és a kommunikációs nyomásgyakorlást szolgálják.

A képviselőházi többség a ház nyomozati jogköreit kihasználva vizsgálóbizottságok felállítását ígérte a Trump-család gazdagodásával, az iráni háborúval, a vámemelések jogszerűségével kapcsolatban.

15 „Judgeship Appointments By President", *United States Courts.* Hozzáférés: 2026. október 29. https://www.uscourts.gov/sites/default/files/2025-01/apptsbypres.pdf

16 Valerie Volcovici és Nichola Groom, „US Congress gets first post-'Blue Wave' crack at data centers with permitting bill", *Reuters,* 2026. november 9., https://www.reuters.com/legal/litigation/us-congress-gets-first-post-blue-wave-crack-data-centers-with-permitting-bill-2026-11-09/.

A demokrata tervek között szerepel egyes nagyvállalatok lobbitevékenységének vizsgálata, valamint a kongresszus trösztellenes tevékenységének fokozása.[17]

A vizsgálatok – ahogy az Epstein-ügy esetében is – szintén a politikai napirend befolyásolásával gyakorolhat nyomást. Egyes demokrata politikusok egy újabb, harmadik alkotmányos elmozdítási eljárás *(impeachment)* megindítását is felvetették, de a párt mérsékelt szárnya elutasítja ezt, mivel nem látszik esély ennek felsőházi megszavazására.

A Demokrata Párt platformja a félidős választás előtt jelentős részben arra épített, hogy a vagyoni és jövedelmi egyenlőtlenségek hagyományos hangsúlyozása mellett kiemelje a jogi és politikai érdekérvényesítési lehetőségek egyenlőtlenségét az „elit" és a „nép" között. Ebben a Trump-kormány körüli, nyílt anyagi lobbitevékenység és a Trump-család összeférhetetlenségeinek kiemelése mellett központi retorikai szerepet játszott a mesterséges intelligencia fejlődésének potenciális negatív társadalmi, gazdasági és politikai hatásainak megjelenítése.

A 2028-as elnökválasztási kampányban ez egy újabb, mély törésvonalat nyithat majd a két párt között. A Trump-kormány számára a kérdés kommunikációs kezelése harapófogót jelent, miután az elnök és általában a Republikánus Párt mind elvi szinten, mind a legfőbb anyagi támogatóinak érdekéből kifolyólag az MI-fejlesztés jelentős támogatója, ugyanakkor a 2024-ben (illetve ezt megelőzően 2016-ban) Trump által a párthoz csalogatott alacsony jövedelmű választói rétegek számára a technológia inkább

17 Tim Reid, „Democrats plan probes of Musk, Miller, corporate America after midterm rout", *Reuters,* 2026. november 8., https://www.reuters.com/legal/government/democrats-eye-musk-miller-probes-after-midterm-rout-2026-11-08/. Julia Harte, Kristina Cooke és Richard Cowan, „Democrats are ready to fight Trump on immigration. But how much can they achieve?", *Reuters,* 2026. november 11., https://www.reuters.com/legal/government/democrats-are-ready-fight-trump-immigration-how-much-can-they-achieve-2026-11-11/.

veszélyforrásként jelenik meg.[18] Bár az előválasztások alatt nagy sajtófigyelmet kaptak a demokratikus szocialista és progresszív jelöltek, a hagyományosan republikánus többségű államokban elért áttörés miatt végül a mérsékelt politikusok aránya emelkedett, a balszél relatív létszáma csökkent a demokrata frakciókban.[19] A 120. kongresszus demokrata kaukuszának kilenc új demokratikus szocialista (DSA) tagja lesz, ezzel szemben azonban 18 fővel nő a *„blue dog"* néven ismert „konzervatív demokraták" létszáma.[20] Ez meghatározó lehet a törvényhozás munkájára nézve, a Trump-kormánnyal szembeni jelképes politikai akciók helyett pragmatikus, célorientált szakpolitikai tevékenység került előtérbe. A DSA számára viszonyítási alapnak számító Bernie Sanders vermonti szenátor által támogatott öt szenátorjelölt hozta a legkisebb arányú szavazatemelkedést a párt számára

18 Felmérések és sajtóbeszámolók szerint az MI két okból kelt félelmeket a választókban. Egyrészt az adatközpont-beruházások magas áram- és vízigénye miatt ttól tartanak, hogy a közműárak emelkedésével, esetleges vízhiánnyal párosul majd az MI-láz. Másrészt a technológia munkaerő-kiváltó képességére vonatkozó ígéretek társadalmi aggodalmat keltenek, különösen az alacsony jövedelműek számára egyébként is kedvezőtlen munkaerőpiaci és jövedelmi folyamatok közepette. Erre reagálva a képviselőjelöltek mintegy ötöde fogalmazott meg konkrét ígéreteket a mesterséges intelligencia szabályozására vonatkozóan, a déli és középnyugati csatatérállamokban még magasabb volt az arány. Ld. „Data centres are turning Trump voters into Democrats", *The Economist,* 2026. október 12. https://www.economist.com/graphic-detail/2026/10/12/data-centres-are-turning-trump-voters-into-democrats. Shira Ovide, Clara Ence Morse és Kevin Schaul, „The unexpected issue dividing parties and midterms candidates", The Washington Post, 2026. augusztus 14., https://www.washingtonpost.com/technology/2026/08/14/ai-becomes-major-election-issue-first-time-data-shows/.

19 Robert Jimison és Olivia Diaz, „Moderate Democrats Increase Their Numbers, and Their Clout", *The New York Times,* 2026. november 4. https://www.nytimes.com/2026/11/04/us/politics/moderate-democrats-midterms.html. Guy Chazan, Eva Xiao és Michael Taffe, „'Radical left' get the headlines but centrists dominate new US Congress", *Financial Times,* 2026. november 8., https://www.ft.com/content/c8692ed7-f32b-487f-9efa-3ccd3d144f42.

20 Elaine Kamarck és William A. Galston, „How Democrats won big, and why 2028 remains an open question", *Brookings Institution,* 2026. november 6., https://www.brookings.edu/articles/how-democrats-won-big-and-why-2028-remains-an-open-question/.

a 2024-es elnökválasztási eredményhez képest.[21] Ugyanakkor az erős többség és a mély ideológiai ellentétek miatt a Demokrata Párt belső vitái a 2028-as kampány közeledtével nagyobb nyilvánosságot kapnak majd. A demokraták számára az is kihívás lesz, hogy több olyan államban kerültek hatalomra, amelyeket eddig évtizedek alatt megszilárdult konzervatív politikai gépezet irányított, emiatt a programjuk megvalósítása is intézménye akadályokba ütközhet. A most megnyert államok megtartása 2028-ban csak akkor reális, ha képesek gyors eredményeket elérni helyi szinten, ezt azonban súlyos strukturális korlátok akadályozzák.

Trump a választást követően Stephen Millert, stábja egyik leginkább keményvonalas tagját nevezte ki kabinetfőnökének Susie Wiles helyére. Miller eddig a kabinetfőnök-helyettesi posztot töltötte be, és mindenekelőtt a bevándorláspolitika felügyeletéért volt felelős. Kinevezését több mérsékeltebb képviselő is bírálta, mivel a kitoloncolási razziák népszerűtlensége is fontos szerepet játszott a latin-amerikai gyökerű választók lemorzsolódásában.[22] A lépés azt jelzi, hogy az elnök konfrontatív két évre készül. Ugyanakkor a Republikánus Párton belül már megkezdődött a szakpolitikai helyezkedés, J.D. Vance alelnök vélhetően 2028-as elnökválasztási esélyeinek javítása érdekében például az iráni háborút okolta a választási eredményért.

Tagállami vezetésváltások jelentősége

A szövetségivel párhuzamosan tartott állami választásokon a Demokrata Párt hat államban veszi át a kormányzói posztot; emellett 12 állami törvényhozási kamarában került többségbe. Ezzel az 50 államból

21 Sanders öt demokrata jelölt mögé állt be: Troy Jackson (Maine), Peggy Flanagan (Minnesota), Ed Markey (Massachusetts), Abdul El-Sayed (Michigan) és Angie Nixon (Florida). Bár Nixon kivételével mindegyik érintett jelölt győzött, Jackson gyengébb eredményt ért el, mint Kamala Harris a 2024-es elnökválasztáson államában, és a többi jelölt is 10 pont alatti elmozdulást hozott. Ezzel szemben a déli államokban induló centrista jelöltek közül Scott Colom (Mississippi) több mint 30 ponttal. James Talarico (Texas), Roy Cooper (Észak-Karolnia)és Annie Andrews (Dél-Karolina) és Adam Hamilton (Kansas) több mint 20 ponttal múlta felül a 2024-es elnökválasztási eredményt.

22 Elizabeth Elkind, „House GOP critics erupt at Stephen Miller as Trump elevates him after midterm massacre", *Fox News,* 2026. november 7., https://www.foxnews.com/politics/house-gop-erupts-stephen-miller-trump-elevates-him-after-midterm-massacre-megalomaniac.

30 helyen lesz demokrata kormányzó, a 99 tagállami törvényhozási kamarából 51 lesz demokrata irányítás alatt januártól. A tagállamok relatíve tág szakpolitikai mozgástérrel rendelkeznek, a szövetségi törvényhozás bénultsága esetén ennek jelentősége tovább növekszik.
A demokrata vezetésű államok és városok már eddig is számos kérdésben – mindenekelőtt a kitoloncolások terén – akadályozták a szövetségi kormány politikájának végrehajtását. A demokrata vezetés alá került területeken korlátozhatják a bevándorlási és vámhivatal (ICE) mozgásterét, továbbá változás jöhet az abortusz-politikában, az egészségbiztosítási rendszer működtetésében, a környezetvédelmi- és foszszilisenergia-kitermelési engedélyeztetés, valamint a mesterséges intelligencia fejlesztésére és alkalmazására használt adatközpontok engedélyeztetése terén is. A technológiai részvényeket tömörítő Nasdaq kompozitindex értéke az október 6-i csúcsot követő öt hétben mintegy 9,2 százalékot vesztett értékéből, jelentős részt a tagállami szabályozási fejleményekkel kapcsolatos piaci félelmek miatt.

A demokrata államok vezető szerepet játszottak a Trump-kormány feletti normakontrollban, számos pert indítottak Trump alkotmányellenesnek vélt elnöki rendeleteivel és egyéb lépéseivel szemben. Az eljárások menetére hatással lehet, hogy több, eddig a kormányt támogató állam (például Texas vagy Kansas) oldalt vált majd.

Az eredmény az elektori kollégium felszámolására is teret adhat, bár ennek politikai esélye egyelőre alacsony.[23] Egy 2006-ban indított államközi *megállapodástervezet (National Popular Vote Interstate Compact)* kezdeményezte, hogy az elektori szavazatokat nem a tagállami szinten első helyen végző, hanem az országos szinten legtöbb

23 Az Egysült Államok elnökét nem közvetlenül választják, hanem egy elektori kollégium dönt személyéről. Az elektori kollégiumba az egyes államok népességarányuk alapján delegálnak tagokat, akik a legtöbb államban az ezt előíró törvények alapján, máshol a szokásjog szerint az adott államban első helyen végző jelöltre adják le voksukat. A voksok egyenlőtlen eloszlása miatt előfordulhat, hogy az országos szinten kevesebb voksot kapó jelölt nyeri az elektorok többségét (a nagy népességű államokban hiába nyer egy jelölt akár 20 százalékponttal, ha több kisebb államban egy-két ponttal vereséget szenved). Erre eddig négyszer volt példa, legutóbb Donald Trump 2016-os és George W. Bush 2000-es győzelme esetén. Az országos voksszámítás a sűrűbben lakott keleti és nyugati parti területeken népszerűbb Demokrata Pártnak kedvezne. Aaron Pellish és Lisa Kashinsky, „Democrats plot their course on national popular vote", *Politico,* 2026. november 10., https://www.politico.com/news/2026/11/10/democrats-national-popular-vote-electoral-college-2028-wisconsin-michigan-pennsylvania-01158164.

voksot szerző jelöltnek ítéljék oda. A dokumentumot eddig 18 állam és Columbia szövetségi körzet ratifikálta, amelyek összesen 228 elektori szavazatot képviselnek, és mind demokrata vezetés alatt állnak. A Demokrata Párt a félidős választáson öt olyan államban is átvette a kormányzói széket és törvényhozási többséget, amely még nem részese a megállapodásnak. Ha ezen államok is a ratifikáció mellett döntenének, akkor a részes tagállamok allokációja meghaladja a megállapodás életbe lépéséhez szükséges 270 elektori voksot. Az vitatott, hogy a megállapodás alkalmazása alkotmányellenes lenne-e, illetve igényelne-e kongresszusi jóváhagyást vagy alkotmánymódosítást.

Kül- és biztonságpolitikai következmények

Bár a külpolitika önmagában nem számított központi választási témának, közvetett módon (elsősorban az iráni háború gazdasági hatásai révén) aránytalanul nagy szerepet játszott a választásokon, amelyeknek kül- és biztonságpolitikai következményei is lesznek. Ez utóbbiak három fő kategóriába sorolhatók: a Trump-elnökséggel szembeni politikai vizsgálatokba, hatalmi korlátozásokba, és költségvetési megkötésekbe.

A 120. kongresszus számos új demokrata szenátorral bővült, azonban a szenátus a külügyek tekintetében várhatóan folytonosságot képvisel. Ennek oka egyrészt, hogy a szenátorok általában pártpolitikai hovatartozástól függetlenül következetesen képviselik az amerikai nemzeti érdekeket, másrészt pedig a főáramlattól eltérő (progresszív) világképpel bíró szenátorok jellemzően nem kapnak kitüntetett (például külügyi vagy védelmi) bizottsági szerepköröket.

A kongresszus prioritásai

A szenátusban a 119. kongresszus alatt is kiemelt prioritás volt az európai szövetségesek védelmi kiadásainak emelése, ezen területen pártokon és hatalmi ágakon átívelő konszenzus van az amerikai politikai szereplők között. A kongresszus ugyanakkor az elnökségnél

jóval nyitottabb Ukrajna támogatására, demokrata körökben felmerült egy újabb nagyobb támogatási csomag összeállítása is.[24] A demokraták részéről emellett prioritás az Egyesült Államok által biztosított védelmi ernyő megbízhatóságába vetett bizalom erősítése, és annak demonstrálása, hogy Washington európai kötelezettségvállalása mögött továbbra is erős támogatás áll.

A kongresszus a kormánynál nagyobb figyelmet fordított az orosz hibrid fenyegetés és kínai befolyás kezelésére, amely területen erőteljesebb európai fellépést szorgalmaztak. Miután a szenátusban továbbra is erős mérsékelt többség van, nem várható változás e téren januártól sem. Ugyanígy nem várható érdemi változás a kongresszus Kína- és Oroszország-politikájának egyéb területein sem. A Kínával szembeni technológiai exportkorlátozások fenntartása, illetve szigorítása, az Egyesült Államok kelet-ázsiai, illetve indo-csendes-óceáni térségbeli katonai jelenlétének megerősítése, Tajvan és a térségbeli amerikai szövetségesek támogatásának fenntartása mögött tág konszenzus van. Ehhez hasonlóan az Oroszországgal szembeni szankciós politika is erős többségnek örvend mindkét házban, bár a kongresszus és a kormány között eddig is mérsékelt volt a koordináció e területen, és ez vélhetően nem változik majd.

A védelmi kiadásoktól függetlenül is kiemelt téma az amerikai fegyverrendszerek beszerzésének emelése, illetve fenntartása, valamint az ún. FMS *(Foreign Military Sales)* rendszer megreformálása. Az FMS keretében lényegében az amerikai szövetségi kormányzat politikai és adminisztrációs (valamint adott esetben finanszírozási) segítséget nyújt a partnerállamnak az amerikai fegyverek vásárlásához.

A választási kampány során mindkét párt táborában generációs konfliktushoz vezetett a gázai háborúhoz való amerikai viszony. A Demokrata Párt fiatalabb és baloldalibb tagjai várhatóan kísérletet tesznek majd az Izraelnek nyújtott amerikai támogatás elfojtására, bár ez a centristább, eddig erősen republikánus többségű államokban mandátumot szerzett demokraták számára problémát okozhat.

24 Patricia Zengerle, Andrea Shalal és Daniel Flynn, „Can the US Democrats' ‚Blue Wave' election sweep buoy Ukraine?", *Reuters,* 2026. november 6., https://www.reuters.com/legal/government/can-us-democrats-blue-wave-election-sweep-buoy-ukraine-2026-11-06/.

Politikai vizsgálatok

A választási kampány és az amerikai belpolitikai viszonyok tükrében garantálható, hogy a demokraták által vezetett kongresszusi bizottságok vizsgálatokat kezdeményeznek a Trump-elnökség tagjaival és politikai partnereivel szemben. A vizsgálatok elsősorban a kormányzati szakpolitikák gazdasági haszonélvezőire fókuszálnak, vagyis vélt/valós korrupciós ügyek feltárását célozhatják. Végső esetben a demokraták a kormányzat egyes tagjainak hivatalból való elmozdítását is kezdeményezhetik, bár a sikeres közjogi felelősségre vonások valószínűsége alacsony.

A kongresszusi vizsgálatok nemzetközi relevanciája a képviselőház és a szenátus külügyi és fegyveres erőkkel foglalkozó bizottságainak meghallgatásaiban rejlik. Mivel e testületekben demokrata vezetés lesz, az amerikai kül- és biztonságpolitika fontos döntéselőkészítő és végrehajtó szereplői (helyettes államtitkárok, tábornokok, nagykövetek) több kérdésre számíthatnak az ellenzéktől. A meghallgatások fő célja a Trump-elnökségre nehezedő politikai nyomás növelése, de lendületet adhatnak olyan témák megvitatásának is, amelyek az elnökség intézkedéseit hivatottak visszafordítani, korlátozni vagy tisztázni. Erre példa az Egyesült Államok külföldön fenntartott katonai lábnyomának átalakításáról szóló vita.

Az Egyesült Államok fegyveres erőinek európai létszámát és elosztását lefektető ún. *„Force Posture Review"* dokumentumot 2025 őszén kellett volna publikálni, ám ez máig nem történt meg. Pete Hegseth védelmi miniszter 2026 júniusában jelentette be a hathónapos felülvizsgálat elindítását,[25] melynek célja Európa esetében egy „NATO 3.0" kialakítása. A koncepció lényegére a 2026 januárjában elkészült Nemzeti Védelmi Stratégia is utalt: Washington azt várja európai szövetségeseitől, hogy a konvencionális erők terén vegyék át saját védelmüket az Egyesült Államoktól, amely a továbbiakban figyelmét

25 Callum Sutherland, „Hegseth Announces Review of U.S. Troops in Europe and Scolds NATO Allies Over 'Shameful' Response to Iran War", *Time*, 2026. június 18., https://time.com/article/2026/06/18/hegseth-us-troops-europe-review-nato-allies-criticism-iran-war/.

és erőforrásait inkább csak a nukleáris védőernyő és egyéb, kifejezetten amerikai technológiát igénylő képességek (műholdak és hírszerzés) biztosítására fordítja.[26]

Ugyanakkor mindezzel párhuzamosan Hegseth félhivatalos kijelentéseket tett arról, hogy az európai NATO-tagállamok területén lévő amerikai katonai jelenlét mértéke és jellege az európai országok az iráni háború politikai és/vagy logisztikai támogatásával szemben tanúsított magatartásának függvényében alakulhat. Ez utóbbi összefüggés vitát válthat ki a transzatlanti kapcsolat ápolását szorgalmazó demokrata (és részben republikánus) szenátorok és képviselők felől.

Hatalmi korlátozások

A félidős választások elsőszámú témája a megélhetés volt, amit a demokrata kampány összekötött a trumpi vámpolitika és az iráni háború kérdésével. Mindkét ügy az elnöki hatalom törvényi korlátozását vetíti előre. A demokrata többségű kongresszus várhatóan előveszi az elnök vámpolitikai mozgásterét biztosító korábbi törvényeket (különösen az 1974-es kereskedelmi törvényt és az 1977-es nemzetközi veszélyhelyzeti gazdasági hatalomról szóló törvényt), melyeket úgy módosítanának, hogy az elnök által egyoldalúan bevezetett vámok gazdasági és jogi megalapozottsága egyértelműbb és korlátozott legyen.

A vámok nemcsak kereskedelmi, hanem biztonságpolitikai eszközök is, sőt Trump elnök elsősorban biztonsági kontextusban alkalmazta azokat, ahogy a kongresszus által elfogadott 2026-os Lindsey O. Graham törvény is az új büntetővámok kivetésével másodlagos szankciók alkalmazását szorgalmazta. A demokraták eleinte éppen azért nem támogatták a törvényt, mert ez utóbbi fegyvert adott Trump elnök kezébe. Ennek megfelelően a demokraták nem feltétlenül a Graham féle törvény végrehajtását kérhetik számon, hanem az elnök mérlegelési jogkörének szűkítését célozhatják.

26 United States Department of War, *„National Defense Strategy”*, 2026. január 23. https://media.defense.gov/2026/Jan/23/2003864773/-1/-1/0/2026-national-defense-strategy.pdf , 4. és 11.

Az elnöki hatalom korlátozása elsősorban Irán kapcsán jelentkezik. A konfliktus jogi értelemben szürke zónában van: egyfelől egyértelműen háború zajlik, másfelől a katonai műveletek intenzitása változó, jogi szempontból pedig sem hadüzenetre, sem közvetlen kongresszusi meghatalmazásra nem került sor. Az alkotmány, valamint a történelmi és jogi precedensek alapján az elnök a kongresszus jóváhagyása nélkül is bevetheti az amerikai erőket külföldön, ami eszkaláció esetén *de facto* háborút eredményezhet. Ez utóbbi elkerülését szolgálja az 1973-as háborús felhatalmazási törvény, ami külföldi katonai akciók esetén a kongresszus előzetes értesítését, folyamatos tájékoztatását, majd 30 napos további engedélyezését hivatott előírni. A gyakorlatban e követelményeknek a legtöbb elnök nem tett eleget, azonban a kongresszusban soha nem volt olyan ellenzéki többség, illetve közhangulat, hogy a törvényt érvényesítsék.

A Demokrata Párt már az elmúlt három elnökválasztás előtt kiadott platformjaiban is jelezte igényét, hogy az 1973-as törvényt szigorítani kell, ami az iráni háború (valamint 2026 januárjában Nicolás Maduro venezuelai elnök elrablása) tükrében még inkább időszerű lehet. Ennek megfelelően valószínűsíthető, hogy a demokrata többségű törvényhozás módosítja a törvényt, amit azonban Trump elnök megvétóz. A demokraták ugyan szerezhetnek néhány izolacionista republikánus támogatót az ügyükhöz, ám ez nem lesz elegendő az elnöki vétó kongresszusi felülírására.

Költségvetési megkötések

A kongresszus a külpolitika terén az elnököt leginkább a költségvetési jogkörein keresztül korlátozhatja („*power of the purse*"). A demokraták olyan törvényeket fogadhatnak el, amelyek a katonai és diplomáciai képességek alkalmazását konkrét előfeltételekhez kötik, illetve konkrét intézkedések meghozatalára utasíthatják az elnököt. Elképzelhető, hogy erre nyíltan (kifejezetten Iránról, Izraelről stb. szóló törvények felterjesztésével) kerül majd sor, ám az ilyen nyílt kezdeményezések az elnöki vétójog és a költségvetési zsarolás fent említett politikai

problémái fényében várhatóan kimerülnek a szimbolikus, jogi kötőerővel nem bíró határozatokban. Kivételt képez Ukrajna támogatása, ami újra lendületet nyer a törvényhozásban.

Ugyanakkor bármilyen korlátozást fogadna el a kongresszus, az elnök a főparancsnoki szerepéből adódóan számos jogi és gyakorlati kerülőutat találhat arra, hogy a katonai műveleteket folytassa külföldön. Ez különösen igaz a „béna kacsa" elnökökre: Clinton 1999-ben a kongresszus támogatása nélkül több mint két hónapon át bombázta Szerbiát, Obama pedig 2015-ben sem az iráni atomalkut, sem a párizsi klímamegállapodást nem tekintette nemzetközi szerződésnek, így szenátusi ratifikáció nélkül hozta tető alá mindkét alkut. Irán esetében is vitatható, hogy stratégiai érdeket szolgál-e a háború azonnali befejezése, ez utóbbi ugyanis amerikai vereséggel ér fel. A demokraták érdekeltek Trump megalázásában, abban viszont már nem, hogy formálisan is meggyengült amerikai hatalmi státuszt örököljenek 2028-ban.

Az elnöki mozgástér költségvetési megkötésére leginkább a védelmi költségvetés keretében kerülhet sor. Az évente elfogadott nemzeti védelmi felhatalmazási törvények (NDAA) a gyakorlatban salátatörvények is lehetnek. Számos példa van arra, hogy a törvényhozók a saját, önálló kezdeményezés formájában elbukott törvényjavaslataikat az NDAA-be beépítve fogadtassanak el a kongresszusban. Ilyen volt a Balti Biztonsági Kezdeményezés biztosítása, illetve az Európában tartott amerikai erők csökkentésének korlátozása 2025-ben. A demokraták összességében csökkentenék a védelmi költségvetést, azonban az európai szövetségesek területére tervezett infrastrukturális beruházások vélhetően nem szenvednek kárt, mivel ezek mértéke elenyésző, támogatottságuk pedig kétpárti konszenzust tükröz.

Kereskedelempolitikai következmények

Az Egyesült Államok félidős választása előtti kampányban a Demokrata Párt politikusai azt ígérték, hogy a kongresszusi többség megszerzése esetén lépéseket hoznak majd Donald Trump elnök vámemeléseinek

hatályon kívül helyezése és az elnök kereskedelempolitikai jogköreinek korlátozása végett. A második Trump-kormány négy jogszabályra hivatkozva vetett ki védővámokat az Egyesült Államok legtöbb kereskedelmi partnerével szemben:

- Az első az 1977-es nemzetközi vészhelyzeti gazdasági felhatalmazási törvény, amely az olajválság kontextusában született, és felhatalmazza az elnököt, hogy egy külföldi válságból vagy sokkból fakadó „szokatlan és súlyos fenyegetés" esetén átvegye a kereskedelmi politika irányítását. Trump ezt második ciklusa elején először a Mexikóra, Kanadára és Kínára kivetett vámok, majd a 2025 áprilisában bejelentett "kölcsönös" vámok indoklására alkalmazta. A legfelsőbb bíróság ezt jogszerűtlennek találta 2026 februári döntésében, és hatályon kívül helyezte az ezen törvény alapján bevezetett vámokat.
- A második az 1974-es kereskedelmi törvény 122-es cikke fizetésimérleg-problémák esetén, míg 301-es cikke más államok tisztességtelen lépéseire való megtorlásként engedélyezi a vámkivetést az elnök számára. A Trump-kormány a legfelsőbb bírósági döntés fényében 2026 folyamán ezen két eszköz felé fordult, először a 122. cikkre hivatkozva vetett ki 10 százalékos globális importvámot februárban, de ezt májusban az Egyesült Államok Nemzetközi Kereskedelmi Bírósága ismét jogszerűtlennek találta. Ezzel párhuzamosan Jamieson Greer kereskedelmi főképviselő hivatala vizsgálatot indított a 301. cikk alapján hatvan kereskedelmi partnerrel szemben a kényszermunka alkalmazásának tilalmára vonatkozó kötelezettségek be nem tartása miatt. Ezen eljárás eredményeként 10, illetve 12,5 százalékos védővámot jelentett be az érintett gazdaságokkal szemben, de azokkal a partnerekkel, amelyekkel korábban kétoldalú megállapodást kötött a vámszintről, nem változtatott a vámtarifák értékén. Számos további, 301-es cikk szerinti eljárás folyik még, európai szempontból kiemelkedik a németországi gyógyszerárazással kapcsolatos eljárás.

- Harmadik tényezőként az 1962-es kereskedelembővítési törvény 232-es cikke, amely felhatalmazza az elnököt, hogy a kereskedelmi miniszter ajánlására vámokat vessen ki, ha „egy árucikk olyan mennyiségben vagy olyan körülmények között kerül behozatalra az Egyesült Államokba, amely veszélyezteti vagy sérti a nemzetbiztonságot". Ezen cikkre hivatkozva vetett ki a Trump-kormány 25–50 százalék közötti ágazati védővámokat az acél- és alumínium-, és réztermékek széles körére, valamint az autó- és autóalkatrész-, a faipari-, gyógyszeripari- és félvezetőipari-, valamint a délkelet-ázsiai napelemimport egyes termékkategóriáira. Ezen vámok alól a legtöbb érintett kereskedelmi partner, beleértve az EU-t is, későbbi megállapodások keretében felmentést kapott, illetve ennél jóval alacsonyabb (jellemzően 10-15 százalékos) felső határról állapodott meg a vámszintre vonatkozóan.
- A negyedik elem pedig az 1930-as vámtörvény (Smoot–Hawley-törvény) 338. cikke, amely felhatalmazza az elnököt, hogy egy másik állam diszkriminatív kereskedelmi magatartására legfeljebb 50 százalékra való vámemeléssel reagáljon. A Trump-kormány erre hivatkozva vetett ki idén augusztusban 50 százalékos vámot a kanadai autók, tejtermékek és alkoholtermékek importjára.

A kongresszusi többség számára kézenfekvő megoldás lenne az érintett törvénycikkek módosítása, az elnöki jogkörök csorbítása, illetve a vámkivetésre lehetőséget adó körülmények pontosítása. Az ezt célzó lépésekkel szemben két súlyos procedurális akadály merül fel.[27]

- A felsőházi obstrukció miatt a 100 fős felsőházban a gyakorlatban 60 voks kell egy módosítás elfogadásához, szemben a demokraták 56 helyével.
- Az elnök vétójoggal rendelkezik a kongresszusi törvényekkel szemben, amelyet csak kétharmados többséggel hagyhat figyelmen kívül a törvényhozás. Ez mindkét házban jelentős republikánus támogatást igényelne.

27 Clark Packard, „Democrats Won the Tariff Argument—Now Comes the Hard but Necessary Part", *Cato Institute,* 2026. november 6., https://www.cato.org/blog/democrats-won-tariff-argument-now-comes-hard-necessary-part.

Az amerikai sajtóban megjelent demokrata vélemények szerint a legutóbbi, Kanadával szembeni drasztikus vámemelés eltörlése mögött relatíve tág támogatottság van, ezt illetően nem kizárható a mérsékelt republikánusok támogatásának megszerzése. A demokraták abban is bíznak, hogy a vámpolitika rendkívüli népszerűtlensége a 2028-as választás közeledtével megtöri az elnök iránti politikai lojalitást, és további törvénymódosítások esetében is engedményekre késztetheti a Republikánus Pártot.[28] A kétharmados többség megszerzése ugyanakkor erősen kétséges. Demokrata stratégák részéről felmerült, hogy a kongresszus nyomozati jogköreit is alkalmazzák, és vizsgálóbizottságot hozzanak létre a vámháborús döntések jogszerűségének vizsgálatára. Egy ilyen lépés ugyanakkor csökkentené a republikánusokkal való megegyezés lehetőségét.

A vámemelések jogszerűségét illetően továbbra is számos eljárás folyik, a demokrata vezetésű tagállamok tevékeny szerepet játszanak ezek előmozdításában. Ugyanakkor a jogorvoslati folyamatok lassúsága és a Trump-kormány gyors jogi alkalmazkodóképessége miatt rövid távon nem várható érdemi változás a perektől. Mindemellett a 301-es és a 232-es cikk szerint kivetett vámok jóval szilárdabb jogi talapzaton állnak, mint a legfelsőbb bíróság és a nemzetközi kereskedelmi bíróság által megsemmisített lépések.

Donald Trump részéről nem várható érdemi enyhülés, legfeljebb a legsúlyosabb vámterhek esetében lehet hajlandó engedményekre pártja érdekei mentén, mint az 50 százalékos kanadai vámkivetés. Trump közéleti szereplőként már az 1980-as évek óta konzisztensen a vámemelések pártján áll, alacsony az esélye annak, hogy második ciklusa utolsó két évében változtasson ezen a szilárd meggyőződésén.

Bár a radikális vámemeléseket azok inflációgerjesztő hatásai miatt ellenezték, ezen túlmenő részletkérdésekben a Demokrata Párton belül is differenciált álláspontok jelennek meg a kereskedelempolitika terén.

28 Gavin Bade, „Democrats Are Hatching a Plan to Reverse Trump's Canada Tariffs", *The Wall Street Journal,* 2026. november 5., https://www.wsj.com/politics/elections/democrats-are-hatching-a-plan-to-reverse-trumps-canada-tariffs-a444cdc0.

- A párt többsége támogatja a szerintük tisztességtelen kínai exporttal szembeni fellépést, és a Kínára kivetett védővámok csökkentésének alacsony a támogatottsága. Mind a két nagy amerikai pártra jellemző, hogy az amerikai Kína-politikához való hangsúlyosabb alkalmazkodást várnak az EU-tól.
- Ezzel szemben a többség élesen ellenzi az EU-val, Kanadával és Mexikóval szembeni vámemelést, a balszárny ugyanakkor hagyományosan bírálta az észak-amerikai partnerekkel kötött szabadkereskedelmi egyezményt (NAFTA, majd USMCA), a liberalizációt okolta az európai feldolgozóipar leépítése és az amerikai ipar bérszínvonal relatív mérséklődése miatt.
- Joe Biden elnöksége alatt a párt fősodorbeli képviselői között is erős támogatást nyert az iparpolitika, ami az EU-val szemben is érdekellentéteket szült az elnök által és a sajtóban inflációcsökkentő törvénynek (Inflation Reduction Act, IRA) elnevezett, a hazai ipari termelés támogatását célzó programon keresztül.

Az amerikai politikai várható kontúrjai a Trump-elnökség utolsó két évében

A kongresszus erős és stabil demokrata párti többsége ellenére az elnöki vétó és a legfelsőbb bíróság konzervatív többsége erősen korlátozza a törvényhozás lehetőségeit a következő két év során. A költségvetést és a szövetségi kinevezéseket illető alkukényszer miatt a kongresszus és az elnök kénytelen lesz valamilyen szinten kooperálni, hiába állt távol ez eddig Donad Trump második elnöksége során a végrehajtó hatalomtól. Ez mind Trump részéről, mind az eddig kampányukat Trump lépéseinek ellenzésére építő demokraták részéről új taktikát kíván majd meg.

A félidős választás hagyományosan nem jelent világos iránytűt a következő elnökválasztás alakulására nézve, és ez 2026-ban is igaz. A Demokrata Párt hiába ért el áttörést számos államban, egyelőre

erősen kétséges, hogy képes lesz megtartani a jelenlegi, főként ciklikus jelenségekből és a félidős választási részvétel sajátosságaiból fakadó népszerűségét. A potenciális 2028-as jelöltaspiránsokat illetően pedig nem tisztult, sőt inkább összetettebbé vált a kép, miután sok régi és új szereplő ért el jelképes sikereket, amelyek mentén akár az elnökjelöltségre is aspirálhatnak. Ahogy korábbi voksolások során, úgy most is igaz, hogy a párt balszéle és centrista tagjai is saját stratégiájuk sikereként értelmezik a választási sikert, emiatt a 2028-as kampány előtt a belső viták kiújulása várható.

Ezzel párhuzamosan a potenciális republikánus jelöltaspiránsok számára komoly kihívást jelent, hogy Donald Trump országos népszerűtlensége miatt az elnökhöz való igazodás rontja esélyeiket, miközben a jelöltség megszerzéséhez a republikánus tábor erős ideológiai elkötelezettséggel rendelkező, döntően továbbra is Trumphoz lojális kemény magjának támogatása is elengedhetetlen. Trump 2016-os elnökválasztási győzelme óta jelentős befolyást szerzett a republikánus pártszervezet, a kampányfinanszírozási- és kommunikációs gépezet felett. A Republikánus Párt mérsékelt tagjai a 2020-as választási vereség után is azt hangoztatták, hogy a pártnak új útra kell lépnie Trump után, vélhetően a közeljövőben ismét lesznek majd a párt soraiban, akik egy új választói koalíció összeállításával próbálkoznak majd. A párt erős embereinek körét azonban jelenleg a Trumphoz közel álló szereplők alkotják.

A külpolitikában az elnök kiterjedt autonóm jogkörökkel rendelkezik, és Trump számára elnöki „hagyatéka” megteremtésére csupán itt mutatkozik már lehetőség, ezért külpolitikai aktivitása vélhetően nem fog csökkenni a következő két évben. Ugyanakkor az iráni háború népszerűtlensége és a gázai konfliktus megosztó jellege fényében a Republikánus Párt részéről növekszik majd a nyomás az elnökön, hogy a 2028-as kampány közeledtével csökkentse lépései belpolitikai költségeit. A kongresszus némileg képes lehet temperálni az elnök és a Pentagon Európával kapcsolatos magatartását, ugyanakkor a transzatlanti védelmi tehermegosztás átalakítása világos amerikai stratégiai cél marad. Kína és Oroszország irányában nem várható változás a kongresszustól.

MAGYAR
KÜLÜGYI
INTÉZET